

Een andere geschiedenis van Gilze en Rijen

pagina 22 / 26-02-2010

Door Maartje Huijben

Hoe anders had het kunnen lopen als de Duitsers in de oorlog niet de vliegbasis hadden geannexeerd. Wie weet gingen de inwoners van Gilze en Rijen dan wel op de fiets naar het vliegveld om vervolgens met een prijsvechter naar Barcelona te vliegen. Wat was er van de gemeente geworden? Waren de helikopters er gekomen? Lag de snelweg dwars door de gemeente? Waren de dorpen net zo groot als nu?

Het zijn vragen die we nooit zullen weten, maar oud-wethouder Bert Wagemakers waagt een poging. Hij heeft een bijzonder boek geschreven: Een andere geschiedenis van Gilze en Rijen, hoe zouden de vier dorpen eruit hebben gezien zonder de Tweede Wereldoorlog? Hierin baseert hij zich op plannen van stedenbouwkundige Alphons Siebers uit de jaren '30. De gemeente Gilze en Rijen was destijds zijn tijd al ver vooruit.

Stedenbouwkundige Siebers boog zich over een ruimtelijk toekomstplan voor de gehele gemeente. Bij Gilze, Rijen en zelfs bij Molenschot werden rondwegen ingepland om het verkeer uit het centrum van de dorpen te halen. Ook werd in die tijd al gesproken over een eventuele verbreding van de Rijksweg. Opmerkelijk was bovendien de rechtstreekse weg die tussen Gilze en Rijen liep, dwars over de huidige vliegbasis, en uitkwam bij de Julianastraat in Rijen. Op dit verkeerspunt zou daarom een viaduct moeten komen.

Aan het begin van de twintigste eeuw konden inwoners vaak bouwen waar en wat ze wilden. Er waren weinig regels waar de bouwers aan moesten voldoen. Stedenbouwkundige Siebers meende dat de dorpen planmatig uitgebreid moesten worden en liet Gilze en Rijen dicht naar elkaar toegroeien. Voor Rijen zat een nieuwbouwwijk aan de zuidkant in de planning. Voor Gilze aan de noordkant, op de plek waar tegenwoordig Nerhoven en gedeeltelijk de vliegbasis ligt. Op deze plek werd het nieuwe raadhuis gebouwd, want redeneerde Siebers, dan zou het raadhuis één kilometer dicht bij Rijen komen te liggen. Tevens werd in de nieuwbouwwijk een parochiecentrum ingetekend. Voor Hulten stonden 125 nieuwe woningen en parallelwegen langs de Rijksweg op de planning. De nieuwe woonwijken zijn er nooit meer gekomen. Ook de andere uitbreidingsplannen verdwenen in de bureaulade, want de Tweede Wereldoorlog brak uit. De Duitsers namen de twee kleine vliegvelden Nerhoven en Molenheide in beslag, sloten de weg van Gilze naar Rijen af en maakten er één grote vliegbasis van. "Als de oorlog er niet was

geweest, was die weg nooit afgesloten." Bert Wagemakers is ervan overtuigd. "Dat was de kortste route tussen de twee dorpen."

De auteur is ervan overtuigd dat er ook zonder oorlog een vliegbasis was gekomen. "Maar niet in de vorm zoals we die nu kennen. Het zou eerder iets zijn zoals in Eindhoven: een combinatie van burger en militaire luchtvaart. Ik schat dat tussen 1960 en 1980, als de luchtvaart toeneemt een tunnel over de vliegbasis zou zijn aangelegd, zoals ook bij Schiphol is gebeurd."

Niet alleen de vliegbasis doorsnijdt de gemeente Gilze en Rijen, ook de snelweg A58 loopt er dwars doorheen. "De snelweg was door de uitbreidingen van Gilze in noordelijke richting nooit op de huidige plek gekomen. Daar zou immers door de plannen geen plek zijn. In mijn optiek zou de weg aan de zuidkant van Gilze zijn gekomen, aan de kant van Alphen. Dat is de meest logische plek." Wagemakers verwacht dat Gilze tussen 1940 en 1960 aan de noordkant, bij Nerhoven, zou zijn uitgebreid. Later zou de kern nog noordelijker zijn uitgebreid. Tegen de vliegbasis aan zou volgens de simulatie een bedrijventerrein zijn gerealiseerd. Ook de wijken aan weerszijden van de huidige Ridderstraat zou tussen 1960 en 1980 zijn gebouwd. In Rijen zou tussen 1940 en 1960 vooral aan de zuidkant zijn gebouwd. "De industrie zou ten zuiden van de Rijksweg zijn gekomen", denkt de oud-wethouder. "Dat is logisch, want dat ligt aan de rand van het dorp en dicht bij de vliegbasis. Ik vermoed dat ook de sportvelden aan deze kant zouden zijn gerealiseerd."

Hulten zou er volgens de simulatie van Wagemakers niet heel anders hebben uitgezien. Molenschot zou wel groter zijn geweest en meer in een cirkel zijn gebouwd.

Een Andere geschiedenis van Gilze en Rijen is verkrijgbaar via heemkring Molenheide.